

*Het was een heelerbyde kind
en heeler gelukkig*

0151

KUNST

‘De werkelijkheid zo eerlijk mogelijk tonen’

Regisseur Michal Leszczylowski over zijn gevangenisdocumentaire ‘Rehearsals’

Een documentaire over drie Zweedse gevangenen die een toneelstuk maken eindigt een dag na de laatste opvoering in een drama. Een van de spelers ontsnapt en doodt twee agenten.

Door MAARTJE SOMERS
AMSTERDAM, 26 NOV. In 1998 kreeg de Zweedse Toneelschrijver Lars Norén een brief van drie gevangenen. In het kader van hun resocialisatie wilden ze een toneelstuk instuderen, en of Norén niet iets voor drie mannen had liggen. Dat had Norén niet, maar hij bood aan het te schrijven en met ze in te studeren. Op basis van gesprekken met gewelddadige overvallers Mats, Carl en Tony schreef hij een documentair stuk over een schrijver die in de gevangenis komt om een stuk te schrijven over drie gevangenen.

De repetities en de eerste uitvoering van 73 zoals het stuk ging heten – naar de Zweedse code voor vluchtgevaarlijke gevangenen – is vastgelegd door regisseur

IDFA

Michal Leszczylowski en cameraman Gunnar Källström. Hun film *Rehearsals* (‘repetities’) is één van de drie kanshebbers op de Joris Ivens Award die vanavond wordt uitgereikt.

Leszczylowski had een film over Tarkovski gemaakt en liep al rond met het plan voor een film over Norén. Hoe de repetities – spraakverwarrende vertoningen waarin tekst en protest daartegen naadloos in elkaar overliefen – zouden uitpakken, kon echter hij noch Norén voorzien. Twee van de drie gevangenen bleken overtuigde neo-nazi's; hun antisemitische theorieën werden door Norén in het stuk

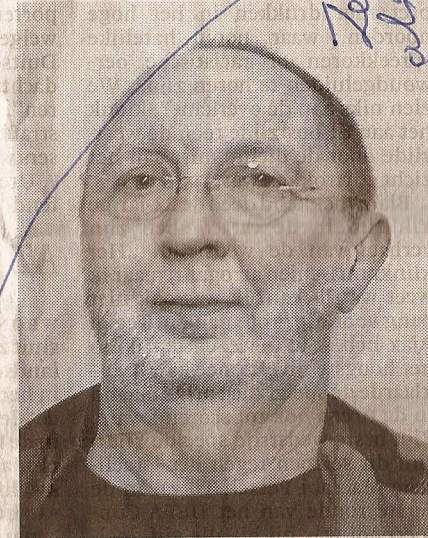

De rug van een van de gevangenen in de Zweeds documentaire 'Rehearsals'

plek temidden van de IDFA-drukke. Hij kon het lange tijd niet opbrengen in de montagekamer naar beelden te kijken van

dat dat het vaak is de werkelijkheid zo eerlijk mogelijk te laten zien.

havenop, maar na de overval kwam er een ware orkaan over alle betrokkenen. Een Zweedse tabloid opende zelfs een website waarop mensen konden commentaren over de

M. Leszczylowski (Foto Jørgen Krielen)

desillusioneerde? Koesterde u de stille hoop dat het toneelstuk iets zou veranderen voor de gevangenen?

„Het feit dat sommigen Norén verantwoordelijk achtten, heeft te maken met die veronderstelling; dat mensen door kunst een andere wending aan hun leven kunnen geven. Ik moet toegeven dat ik gedurende het beste deel van de repetities die hoop ook koesterde. Ik zag de goede kanten van de gevangenen en hoopte dat ze in staat waren een beter leven te bereiken. Maar er is een hele hoop vastbeslotenheid voor nodig om daar in te slagen.”

U bent ook de editor van Lukas Moodysson, bekend van 'Fucking Åmål', 'Tillsammen' (Together) en 'Lilya 4-ever'. Is er verschil tussen het monteren van een speelfilm en een documentaire? En tussen het werken aan uw eigen films en die van een ander?

Ik edit mijn eigen werk niet; daar is iemand voor nodig die er met de blik van een toeschouwer naar kan kijken. Tussen het werk aan een documentaire of een speelfilm zie ik als editor geen verschil; het gaat

*Ziek de heb ik te vertellen
en de speler. Zien The*